

Samo strokovnjaki za manjšinske zadeve?

V zadnjem času je bilo z več strani pou-
darjeno, da smo Slovenci strokovnjaki za
manjšinske zadeve. Toda nevarno je, da o-
stanemo strokovnjaki SAMO za manjšinske
zadeve. Slovenec — vsaj tržaški Slovenec
ali bolje, Slovenec, ki pripada slovenski
manjšini v Italiji — postaja vedno bolj za-
bubljen v neko »manjšinsko« miselnost in se
zavestno ali podzavestno odreka svoji pra-
vici in tudi svoji dolžnosti, da se aktivno u-
deležuje širšega narodnega, državnega in
mednarodnega dogajanja.

Seveda je pravilno in potrebno, da se u-
kvarjamo v prvi vrsti z našimi lastnimi za-
devami, to se pravi s političnimi zadevami
slovenske narodne skupnosti v Italiji, toda
aktivno in uspešno delo za to skupnost za-
hteva prav tako aktivno udeležbo v vseh jav-
nih zadevah v okviru vse dežele Furlanije -
Julijske krajine in vse države. Vse preveč je
med nami ljudi, ki menijo, da jih zadeve z-
unaj okvira naše skupnosti nič ne brigajo.
Če pa jih, se začnejo posvečati počasi samo
njim in postanejo politično izgubljeni za slo-
vensko narodno skupnost. Toda tu nas taki
ljudje ne zanimajo, naša pozornost je usmer-
jena na tiste, ki ostajajo zvesti naši skup-
nosti, a postajajo, ne da bi se tega zavedli,
žrtve nekakega manjšinskega kompleksa,
zamreženi samo v manjšinsko problematiko,
zaprti v ozko obzorje, ki ostaja izolirano od
splošne slovenske narodne problematike kot
od splošnih problemov v Italiji, Evropi in v
svetu. Tako npr. nobenemu našemu politiku
in izobražencu ne pride na misel, da bi sku-
šal definirati stališče naše manjšine do Ev-
ropske gospodarske skupnosti, v kateri kot
manjšina živimo v okviru italijanske drža-
ve, da bi analiziral možnosti, ki nam jih to
daje, in morebitne težave, ki nam jih to po-
sredno ali neposredno povzročajo.

Morda bo kdo dejal, da so to iluzije in
da je Evropska skupnost previsoko nad na-
mi, da bi se ji mogli približati in da bi lahko
karkoli zahtevali od nje, kaj šele tisto do-
segli, in da sploh nimamo možnosti, da bi
vplivali nanjo. Toda v Evropski gospodarski
skupnosti živi veliko manjšin, od tistih v Ita-
liji do tistih v Franciji — Bretonci, Baski,
Nemci v Alzaciji, Frizi na Holandskem in v
Nemčiji, Danci, Nemci na Danskem, Irci na
Severnem Irskem, Valičani. Skoti, Mančani
(prebivavci otoka Man) in še kakšna, da niti
ne omenjamo molijonov priseljencev in tu-
jih delavcev, ki delajo v državah skupnosti.
Vse te narodne skupine in vse te delavske
mase bi morale težiti za tem, da bi se slišal

(dalje na 3. strani)

NEGOTOVO PREMIRJE

V nedeljo so končno izraelski in egip-
tovski častniki podpisali sporazum v šestih
točkah, ki ga je ameriški zunanji minister
Kissinger v vročinskih pogajanjih izsilil iz
Egipčanov in Izraelcev. Sporazum določa v
bistvu, da si bodo oboji izmenjali vojne u-
jetnike, da se bodo vzdržali sovražnosti, da
bodo Izraelci dopustili po posebnem hodni-
ku preskrbovanje obkoljene tretje egip-
tvske armade z živili in zdravili, enako tudi
za obkoljeni Suez, Egipčani pa da bodo
prenehali s pomorsko blokado morske ožine
Bab el Mandeb ob južnem izhodu iz Rdečega
morja. Ta zadnja točka je bila sklenjena
ustno, ker Egipčani niso javno priznali te
blokade in ker niso hoteli vzbuditi v javno-
sti vtisa, da so v čem bistveno popustili. Obe
strani naj bi se tudi dogovorili za popravek
sedanjih frontnih črt, zlasti v smislu, da bi
se umaknili na takomenovano »linijo pre-
mirja z dne 22. oktobra«, to je na frontne
položaje, ki sta jih zavzemali obe vojski v hi-
pu prve resolucije Združenih narodov, ki je
zahtevala premirje.

To zahtevajo Egipčani, ker bi bila tako
njihova tretja armada rešena obkolitve. Iz-
raelska ministrska predsednica Golda Meir

pa je že izjavila, da to ne pride v poštev, ker
ni mogoče točno določiti tistih črt in ker bi
se Izrael s tem oslabil za pogajanja. Pač pa
je izraelska vlada dovolila »plavim čeladam«
Združenih narodov, da so postavile svoje
kontrolne bloke na cesti Suez-Kairo, poleg
izraelskih, da bodo olajšale dovažanje pre-
skrbe za tretjo armado po tem cestnem »ho-
dniku«. Po mnenju Golde Meir naj bi se obe
vojski umaknili na položaje, ki sta jih imeli
pred vojno.

Sirija in vse druge arabske države se te-
mu sporazumu o premirju niso pridružile
in kot kaže, se mu niti ne bodo. Skoro so-
glasno ga odklanjajo in zahtevajo nadalje-
vanje vojne. Tudi odgovorni egipčanski dr-
žavniki, npr. predsednik Sadat trdijo, da
kljub pogajanjem za mir ne bodo nikdar pri-
znali Izraela. To so slabi obeti za prihodnost
in kaže, da je pravi mir še daleč, mnogo da-
lje kot verjetnost novega spopada, ki je sko-
ro neizogiben, če tretja egipčanska armada
ne bo rešena iz obkolitve, saj drugače bo
zgnila v njej, egipčansko vodstvo pa tega za-
radi svojega ugleda pred lastno javnostjo
in pred vsem arabskim svetom ne more do-
pustiti.

Predavanje o zblíževanju med Vzhodom in Zahodom

Kulturno združenje MOST se je v sredi-
šu mesta predstavilo pred mešanim, a pre-
težno italijanskim poslušalstvom s konferen-
co najbolj znanega jugoslovanskega časni-
karja Franeta Barbierija. Uvodne besede o
namenih in funkciji ne samo združenja
MOST, ampak tudi Trsta in dežele, je v ita-
lijansčini in slovenščini spregovoril pred-
sednik združenja dr. Vladimir Vremec. Pozdrav
tržaških časnikarjev je gostu-kolegu iz Beo-
grada prinesel Roberto Mayer-Grego. Nato
je Frane Barbieri najprej tolmačil osnovne
komponente sovjetske politike, ki jo je do
pred kratkim pogojevala oborožitvena tek-
ma in torej potreba po vojaškem ravnotežju
z ZDA, in ki komaj zdaj, s potrebo razvija-
nja širše tehnološke osnove in nove ameri-
ške globalne strategije v razmerju do svoje-
ga tekmeca, prehaja v SZ v novo obdobje.
To je obdobje dvostranskega dogovarjanja
in nadvladovanja sveta, ki pa, kot je po-
kazala nenadna in nepričakovana kriza pri
reševanju egipčansko-izraelskega spopada,
še ne poteka brez zastojev in presenečenj.
Tudi ameriška potreba po zagotavljanju e-
nergetskih virov in širjenja trgovinske iz-
menjave, zlasti izvažanja tehnologije, ni v
stanju dajati prevelikih jamstev v tej smeri.
Dogodki okoli ruskih notranjih oporečni-
kov kot tudi afera Watergate kažejo, kako
gre v bistvu za zelo hladnokrvno izvajanje

delitve vpliva, pri čemer je infiltracija vpli-
va in možnost počasnega spreminjanja raz-
mer v eno ali drugo smer minimalna. V tem
oziru je Barbieri zmeren pesimist. Morali
bodo priti novi elementi, bodisi s strani ev-
ropskih držav in neuvrčenih držav, da bi
lahko stanje, predvsem na stari celini, iz-
boljšali. V tej luči zadobiva Brandtova »Ost-
politik« precejšen pomen, kateri bi bil ne-
dvomno večji, če ne bi bila »Ostpolitik« ta-
ko izolirana. Vsekakor so vsestranski posku-
si sodelovanja in medsebojnega odpiranja v
Evropi, in predvsem izstopajo v tej smeri
odnošaji med Italijo in Jugoslavijo, vzpod-
budna osnova za počasno izboljšanje stanja
na poti k večji avtonomiji v razmerju do ve-
lesil.

Po krajši razpravi, v katero sta pose-
gla prof. Lokar in dr. Favaretto, se je večer
zaključil. Začetek prenosa nogometne tek-
me med Italijo in Anglijo je precej razred-
čil vrste poslušavcev in znatno zmanjšal pri-
pravljenost do razpravljanja. Kljub neugod-
nemu trenutku pa je predavanje Franeta
Barbierija v Trstu naletelo na precej pozor-
nosti. Tako dobrega predavanja s smislom
za to, kar je današnja »Realpolitik«, pa v
Trstu že dolgo ni bilo in verjetno še dolgo
ne bo priložnosti za poslušanje tako kom-
petentnega poznavalca svetovne politike, ki
pa ni brez pomena tudi za tržaški prostor.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 18. novembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Klavirska glasba. Chopin. 10.15 poslušali boste. 11.15 Mladinski oder »Zvesti tovariši«. Po povesti Sonje Sever napisala Mariza Perat. Prvi del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Revija solistov. 16.00 Sport in glasba. 17.00 4Zadnji pogovor«. Radijska drama, napisal Franc Jeza. RO. Režija: Jože Peterlin. 18.00 Nedeljski koncert. 18.45 Mojstri jazza. 19.25 Zgodovina italijanske popevke. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 19. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Potopljeno mesto Spina«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavce. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.50 Glas in orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Sportna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Slovenski trio: pianist Aci Bertonec, violinist Dejan Bravničar, violončelist Ciril Škerjanec. Alojz Srebotnjak: Dnevnik - Štrekljevi zapisi ljudskih pesmi - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 20. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 12.50 Veseli motivi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 18.55 Dvoglasne popevke. 19.10 Slovenski znanstveniki na univerzi: »Učka ščuka - Keržek«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 Mozart: Figarova svatba, opera. V odmoru (21.20) »Pogled za kulise«. (Dušan Pertot). 22.20 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 21. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol): Pogled v naravo: »Jesen je tu«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Duo Clemencic - Kesckés. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Leif Segerstam. 21.50 Za vašo knjižno polico. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 22. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovrečič). 18.30 Skladatelji: Ivan Grbec. Milko Renner. 19.10 Božanska eomedija v prevodu Andreja Capudra »V zemeljskem raj«, (Alojz Rebula). 19.25 Pisani balončki. (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 Dva pisatelja - dve gledanji na svet. 21.20 Znanstveni pevci. 21.45 Skladbe davnih dob. 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 23. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol): »Zdaj pa zapijmo!«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Sodobni slovenski skladatelji. Darijan Božič: Audiospectrum. Orkester Slovenske filharmonije vodi Oskar Danon. 19.00 Klavirska medigra. 19.10 Pripovedniki: Anna Gruber: »Gospod Jonatan«. 19.25 Jazz glasba. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Voelalno instrumentalni koncert. 21.35 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 24. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Violončelist Libero Lana, pianist Roberto Repini. 18.40 Glasbena panojama. 19.10 Pod farnim zvonom: župne cerkve v Krminu. 19.40 Revija zborovskega petja. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Mreža in zvezde«. Radijska igra, napisal Miroslav Košuta. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Zabavna glasba.

Srečanje v Italiji živečih narodnih skupnosti

Kakor vsako leto, je tudi letos Federalni komité za Italijo »Mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur« imel svoj delovni sestanek. Ker se člani in prijatelji vsakokrat zberejo na območju kake ogrožene etnične skupnosti (bili so pred leti že v Spletu Slovenov in tudi v Trstu), so se takrat sešli pri provansalsko govorečem občestvu blizu Pinerola, v Kraju La Tour (Torre Pellice), ki leži ne daleč od italijansko-francoske meje.

Ker so bili zaradi konca sezone vsi hoteli že zaprti, so udeleženci zborovali v velikem planinskem domu sredi kostanjevega gozda, poleg sivih hiš, ki so še vse krite s skriljami.

Bili so prisotni predstavniki številnih ogroženih skupnosti, od Franko-provonsalcev iz Val d'Aoste do kalabrijskih Grkov, od Okcitancev iz Piemonta do tržaških in beneških Slovencev, od domačinov Valdezov do Furlanov.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Udeleženci so bili izredno številni, kar je dokaz nenavadnega idealizma in požrtvovalnosti članov organizacije, ki nima nobene podpore, tako da mora vsak sam kriti stroške potovanja, hrane in prenočišča. Gotovo je treba prav temu idealizmu pripisati zaslugo, da je organizacija žela že zelo pomembne uspehe v evropskih državah.

ODNOSI MED NAŠO AVTONOMNO DEŽELO IN SLOVENIJO

Člani prve stalne deželne komisije so razpravljali o odnošajih Furlanije - Julijske krajine z obmejnimi deželami. O stanju je poročal odbornik za finančna vprašanja Coloni, ki je podal obračun dosedanjih srečanj ter orisal značaj prihodnjih. Predstavniki Furlanije - Julijske krajine bodo prihodnje leto med drugim obiskali tudi Ljubljano. Ob koncu je odbornik Coloni izrazil željo, naj bi to srečanje potekalo v vzdušju zaupnosti in sporazuma; srečanje naj tudi potrdi in razširi možnosti konkretnega sodelovanja med Slovenijo in Furlanijo - Julijsko krajino, kar bo v interesu obeh narodov.

Mihec in Jakec se menita od zadeve Watergate in da se predsednikov ne sme kritizirati

— No, Mihec, kako je zdaj s tisto zadevo Watergate?

— A tisti uotergejt jn Nikson jn registracije jn trakovi jn škandal? Bejži, bejži, zdej sm pej res vidu, de so

Amerikanci strašno zabiti.

— Ma ne bi rekel. Saj imajo vendar atomsko bombo, strašalsko tehniko, kompjuterje, rakete, hodejo na luno...

— In vselih so zabiti.

— Pa kaj so takega naredili, da se ti zdijo tako neumni?

— Ma tisto, dej ke zahtevajo, de be Nikson odstopu. Ma kej mislejo?

— To pa ni nič tako neumnega. Če vidiyo da slabo vozi...

— Ma kej tudi ti neč ne zastopeš? Ma kej tudi ti misleš, de je treba anmi precedniki samo reč: bejži proč, smo te štufi, te ne maramo več! — jn uan bo nečko pobrau šila jn kopita jn bo šou? Jn za slovu bo še reku: ne zamerte neč. Ma kej tu verjejo Amerikanci? Ma ki si ti še slišau, de be se an precednik pestu nečku taku odžagat? Se dosti hol mičkeni precedniki, ke nimajo od tega buhznakej, se držijo svojih stolčkov ku klop — pej se ne bo držau an precednik od Amerike! Jn uani pej mislejo, da je zadosti mu reč!

— Ja, res, naivno je. Predsednikov se vedno težko rešiš. Zlepa po navadi sploh ne gre. Se otepajo; pojasnjujejo, govorijo jn govorijo, vlečejo na dolgo a vstati nečejo, dokler te ne prisilijo...

— Da jem daš prou an cebec. Ma če gre za anga precednika Amerike, pej moreš pre-

mislet, de jema uan za sabo ano velikansko muč. Jema kapital, jema policijo, jema oblast. Be biu ben ke naumen, če bi šou, samo zatu, ke mu rečejo, nej gre. Ben, jemam prou, ke rečem, de so zabiti?

— Mihec, prav praviš. A zdaj sem se spomnil nekaj drugega: Glej, tam so zapisali tudi nekateri časniki, naj Nikson odstopi; in če pišejo časniki, najbrž o tem govore tudi ljudje na ulici, v baru, v gostilni. In vendar se še nič ni slišalo, da bi kaj zaplenili, cenzurirali ali celo zaprli. Oni tam tako govorijo od predsednika, kakor če bi razpravljali o nogometni tekmi?

— Res je, Jakec. So res čudni ljudje. Nikson se brane, se brane, ma nobenga ni storu zaprt. Jn pesti, da še naprej čekolirajo, de be mogu jet. Tudi njega jest ne zastopem. Morbet pride tu od tega, ke vsi govorijo po angleško. Ke tudi na Angleškem jemajo tašne čudne navade. Tam se ti kašenkrat najde kašen poslanec al tudi navaden žurnalist, ke si začne brusit jezik zatu ke, po njegovem, angleška kraljica ponuca preveč dnarja za uradne bankete, za ohcet od hčere jn taku naprej. Jn neč. — Kralica mouči, policija mouči, državni tožilec mouči jn vsi se delajo, ku de ni neč, Ma kašna regola je tu?

— Ja, Mihec, res čudne navade. Si misleš, da bi kaj takšnega bleknil kje drugje, a? Ampak kaj takega ne bo pri nas nihče rekel, ne zapisal ker smo pač drugače vzgojeni. In če bi se slučajno tašen človek le našel, bi z vso pravico lahko rekli, da se mu je zmešalo. Zato se mi zdi, da imajo Rusi čisto prav če...

— Če take ledi pošlejo zdravet u kašen sanatorij za ta naumne. Zatu ke tisti ke govori šlabo od precednikov, ali od vlade, je res naumen.

— Tako je.

Zapleten notranji položaj v Italiji

Kot znano, se je v začetku tega meseca končalo prvo obdobje vladne akcije, katere glavni namen je izhod iz sedanje gospodarske krize v državi. Za prvo obdobje omenjene akcije je bila predvsem značilna zavora cen za celo vrsto proizvodov, zlasti za blago široke porabe. Ta mesec se je torej začelo drugo obdobje vladnih prizadevanj za izhod iz hude gospodarske krize, ki jo preživlja država, a do sedaj vlada še ni zavzela natančnega stališča do vrste vprašanj, od rešitve katerih je odvisen uspeh njenih prizadevanj. V ta namen se je vlada posvetovala tako s predstavniki vsedržavnega združenja trgovcev in industrijcev kot tudi z voditelji sindikalnih organizacij. Pomemben je bil zlasti sestanek, ki so se ga za vlado udeležili minister za proračun Giolitti in minister za industrijo De Mita, za sindikalne organizacije pa glavni tajnik Storti, Lama in Vanni ter njihovi najožji sodelavci. Na sestanku so obravnavali predvsem vprašanje nadaljnega nadzorstva nad cenami, ker vladni predstavniki, po izjavah sindikalnih voditeljev, niso bili pripravljene na obravnavo celotne problematike gospodarskega stanja v državi. Sindikati namreč trdijo, da je rešitev problema cen tesno povezana s politiko investicij, z uvozno in izvozno politiko, s stanjem na mednarodnih tržiščih, z nadaljnjim razvojem kmetijstva in s celo vrsto drugih dejavnikov. Po sestanku z vladnimi predstavniki so zastopniki sindikatov dejali, da jih zaskrbljuje način, kako se vlada pripravlja na reševanje problemov v drugem obdobju svoje akcije za izhod iz gospodarske krize. Sindikalni zastopniki so sicer potrdili svojo pripravljenost na nadaljnje sodelovanje z vlado, a so hkrati izrazili prepričanje, da bo le pritisk delavskih množic mogel odstraniti ovire za določitev nove gospodarske politike. Kar zadeva vprašanje cen, se sindikati zavzemajo za uvedbo režima dirigiranih cen vsaj za nekatere proizvode, zlasti za blago široke porabe, kot so moka, mleko, olivno olje in sladkor. Sindikati dalje zahtevajo, naj vlada sprejme vse tiste ukrepe, ki so potrebni da se prepreči nadaljnja podražitev javnih storitev, glavnih kmetijskih pridelkov ter virov energije, ki so tesno povezani s kmetijsko ter industrijsko proizvodnjo.

Kot smo omenili, pa vlada še ni zavzela natančnih stališč. Pred sestankom s sindikalnimi voditelji so se finančni ministri srečali, kot smo že dejali, s predstavniki vsedržavnega združenja trgovcev, s katerimi so razpravljali o drugem obdobju vladne akcije za izhod iz gospodarske krize, zlasti pa o vprašanju nadaljnega nadzorstva nad cenami. Zastopniki Združenja trgovcev so ministrom predložili dokument, ki vsebuje vrsto predlogov za izboljšanje gospodarskega stanja v državi. Predstavniki trgovcev zahtevajo predvsem vsklajevanje potrošnih cen, češ da je v marsikaterih primerih razlika med proizvodnimi in potrošnimi cenami takšna, da je trgovinska dejavnost dejansko onemogočena. To velja predvsem za testenine, za konzervirano blago na splošno, za olje in za celo vrsto drugega blaga.

Položaj vlade je vsekakor otežkočen zaradi takoimenovane petrolejske krize, ki je zajela vso Zahodno Evropo in torej tudi Italijo. Že pred nastankom te krize pa položaj ni

bil rožnat, kar med drugim izhaja iz trgovinske bilance, ki izkazuje primanjkljaj dva tisoč 317 milijard, medtem ko so izvedenci upali, da bo mogoče ob koncu leta omejiti primanjkljaj trgovinske bilance na skupno dva tisoč milijard lir. Dejstvo je, da potrošnja na notranjem tržišču nenehno narašča, zaradi česar je treba povečati uvoz, na katerega vplivata tako težnja po naraščanju cen na mednarodnih tržiščih kot tudi zmanjšanje kupne moči lire. Stanje je torej silno zapleteno, tako da je finančni minister Colombo zahteval sklicanje seje vseh ministrov za finančne zadeve, ki naj ji predseduje predsednik vlade Rumor. Na tej seji bi morali proučiti celotno stanje gospodarstva, tako da bi lahko vlada dobila glavne smernice za svojo nadaljnjo akcijo.

Jasno je, da tudi znotraj same vladne koalicije ni enotnega gledanja, kar med drugim izhaja iz izjav zakladnega ministra La Malfa, ki je v intervjuju za neki milanski dnevnik ostro polemiziral predvsem s socialisti, katerim je očital, da so se nekako izneverili sporazumu, ki je bil sprejet ob sestavi sedanje levosredinske vlade. La Malfa si kot zakladni minister prizadeva, da bi čimbolj omejil primanjkljaj državnega proračuna, ki je po njegovem mnenju že zavzel takšne dimenzije, da utegne vsak nadaljnji napačni korak povzročiti nepopravljivo škodo v celotnem državnem gospodarstvu. Minister La Malfa trdi, da primanjkljaj državnega proračuna za

leto 1974 nikakor ne sme prekoračiti meje 7.400 milijard lir. Zdaj pa se dogaja, da se določeni krogi v okviru leve sredine zavzemajo za drugačno proračunsko politiko, da ne dajejo tolike važnosti primanjkljaju državnega proračuna, da se torej ne strinjajo, da bi nadaljnje povečanje primanjkljaja utegnulo ogroziti uspehe, ki jih je bila dosegla vlada v prvem obdobju svoje akcije za izhod iz gospodarske krize. Zakladni minister odločno nasprotuje težnjam, da bi zlasti javne uprave povečale svoj primanjkljaj, kar je posledica predvsem mnogokrat celo nepotrebnega višanja tekočih izdatkov.

La Malfa venomer poudarja, da notranja potrošnja v Italiji nikakor ni v skladu z razvojem proizvodnje, kar ima svoje posledice na razmerje med kosmatim narodnim dohodkom in potrošnjo ter investicijami. Iz statističnih podatkov izhaja, da je kosmati narodni dohodek leta 1973 znašal 80 tisoč 278 milijard lir, medtem ko so zasebna potrošnja in vse investicije znašale 81 tisoč 628 milijard lir, kar pomeni, da je tu razlika 1.350 milijard lir, kar predstavlja presežek zasebne potrošnje in investicij v odnosu do skupnega kosmatega narodnega dohodka. Tu je treba tudi pristaviti, kot je dejal zakladni minister La Malfa, da bo na celotno gospodarsko stanje v državi vplivala sedanja petrolejska kriza, saj bo samo podražitev petroleja zahtevala od Italije izdatek, ki bo znašal 0,7 odstotka kosmatega narodnega dohodka. Zato La Malfa zahteva, naj bi vsaj še za eno leto čimbolj omejili izdatke, s čimer bi, po nje-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Samo strokovnjaki za manjšinske zadeve?

(Nadaljevanje s 1. strani)

v skupnosti tudi njihov glas in da bi jih začeli upoštevati. Danes nima Evropska gospodarska skupnost sploh nikakršnega odnosa do manjšin v svojih mejah, te zanjo ne obstajajo, kakor da jih ni. Toda manjšine so. S kako pravico se jih lahko zanika in ignorira z najvišjih forumov skupnosti?

Ravno narodne manjšine in tuje delavske mase lahko postavijo Evropsko skupnost na odločilno preizkušnjo glede njene demokratičnosti in njenega odnosa do malih, manjšinskih skupnosti. Če bo padla pri tej preizkušnji, potem bomo vedeli enkrat za vselej, da nimamo niti mi niti Evropa od nje ničesar pričakovati. Naša manjšina pa bi lahko preko svojih političnih skupin lahko dela odločilno pobudo za skupno akcijo manjšin, da jih priznajo tudi najvišji forumi skupnosti in da jih začnejo poslušati. Zakaj ne bi izdelala skupnost posebnega dokumenta o manjšinah in definirala svojega odnosa do njih, s časom pa izdelala poseben statut o njih, ko bi postala tudi politična enota? Evropska skupnost lahko že zdaj veliko stori za izboljšanje usode narodnih manjšin in za pravičnejši odnos do njih, če le hoče.

Druga stvar, ki bi morala zanimati našo manjšino, je položaj našega matičnega naroda. Danes je sunljiv, kdor se zanima za zadeve matičnega naroda, češ da to ne spada k nalogam manjšinske politike. Ta naj bi se ukvarjala samo z manjšino in konec. Toda prav zato, ker smo del slovenskega naroda, moramo biti z matičnim narodom čimbolj povezani v vsem, dobrem in slabem,

tudi s pravico, da izrekamo svoje mnenje o splošnih narodnih zadevah.

In končno bi morali biti vedno čimbolj aktivno prisotni v vseh italijanskih zadevah, posebno še v deželnih in tržaških ter goriških. Zavzemamo se za našo udeležbo v konzultah in za razne napisne table. Toda pomišljajmo si izreči svoje mnenje o splošni deželni in tudi o občinski politiki, ki se nas direktno tičeta. Zbudimo se šele takrat, kadar naj bi se debatiralo »o naši manjšini«, Toda o manjšini se debatira dejansko vsak dan in vsepovsod, kajti tičejo se nas tudi problemi državne in mednarodne politike, urbanistike in mestne snage, vprašanje bolnic in umobolnic, cest in bencina, zaposlitve in industrializacije, da niti ne govorimo o poljedelstvu in zaščiti Krasa. Navzoči moramo biti vsepovsod in o vsem moramo izraziti svoje mnenje, ne le o openskem tramvaju ali o fašističnih mazaških akcijah.

V naše politično delo je treba vnesti več svežine in zagona, več širokopoteznosti, več idej in poguma. Izviti se moramo iz močvirja »manjšinstva«, v katero se vedno bolj pogrezamo, tako da postajamo počasi absurdni. O čem naj se človek druge narodnosti sploh še pogovarja z nami? In mi z njim, če vidi v nas samo manjšinca, s katerim si ne more izmenjati misli ne o Evropski skupnosti ne o državni politiki ne o čem drugem razen o manjšinski politiki in kakšnih fraz o našem gledališču ali o manjšinski funkciji »mostu«, ki pa ostaja sam le mrtva masa, saj že beseda most pove, da naj bi služil drugim le za sredstvo, ne pa za živega in aktivnega partnerja z lastno individualnostjo?

Prejeli smo:

Položaj Slovenske skupnosti

Vse kaže, da je moj nedavni članek v Novem listu z isto tematiko šel neopazno mimo. »Spectator« je skušal v predzadnji številki Katoliškega glasa izzvati neko reakcijo, a žal se to tudi njemu ni posrečilo. Zato smatram za svojo dolžnost, da sam povem še nekaj svojih misli s tem v zvezi.

Vsi volivci Slovenske skupnosti in zlasti tisti, ki so se kdajkoli udeležili raznih preverjanj (in teh ni bilo malo) v sklopu leve sredine, so prepričani, da je doslej edino naša organizacija radikalno in dosledno postavljala v razpravo probleme, ki zadevajo našo zamejsko skupnost. Ostali partnerji so se kvečjemu pridružili našim zahtevam. Iz tega izhaja, da je naša politična organizacija marsikomu trn v peti, saj bi lahko sicer sedanja večina ostala le pri načelnih izjavah in le od časa do časa bi dosegla kak konkretnější drobec v korist naše manjšine. Če se namreč Slovenska skupnost ošibi, ali diskreditira, ostane enini glasnik slovenskih zahtev SKGZ, ki pa ne nastopa na volitvah in torej ne more neposredno odločati s svojim glasom v posameznih izvoljenih telesih.

Socialisti kažejo za sedaj, zaradi notranjih težav, premalo ostrine pri postavljanju zahtev v prid Slovincem, čeprav jim moramo priznati neko doslednost v prid manjšine. Ta doslednost pa žal ostaja prevečkrat le pri izjavah (spomnimo se le na svačano obljubo na predvečer zadnjih političnih volitev, ki jo je v Trstu dal sam De Martino).

Druga vsedržavna stranka KPI je zaenkrat še v opoziciji in mislim, da bo kljub zadnjemu »zgodovinskemu kompromisu« še dolgo ostala izven vlade. Nadalje ne smemo pozabiti, da je to velika internacionalna stranka, ki se prvenstveno bori za uveljavitev delavskega razreda in šele podrejeno tudi za manjšine.

Iz vsega tega je jasno, da si marsikdo želi, da bi se zrušila enotnost v Slovenski skupnosti, če se je ne more absorbirati. Poleg primerov, ki sem jih zadnjič navedel, opažamo, kako se posamezne manjše politične figure v KD nekje načrtno, čeprav skušajo to skrivati, zaganjajo zlasti proti našim ljudem, ki so najbolj delavni na kulturno-prosvetnem področju. Nadalje skušajo sejati razdor v samih naših vrstah z osebnim blatnjem in omalo-

važevanjem posameznikov. Ta dejstva se najbolj kažejo prav v devinsko-nabrežinskem predelu, kjer je šovinizem še vedno zelo zakoreninjen. To moje prepričanje sloni zaenkrat na več primerih, ki postajajo že prepogosti, da bi jih lahko smatrali za slučajne.

Zato je po mojem mnenju nujno, da spregovorimo jasno zlasti s KD in da skušamo odkriti posamezne več ali manj prikrite načrte, ki nam lahko povzročijo nepopravljivo škodo. Globoko sem namreč prepričan, da nas marsikdo misli potiskati vedno bolj v ozadje. Dokler pa je Slovenska skupnost še subjekt sedanjega političnega dogajanja, ne bo tega dovolila nikomur. Naši partnerji naj se zavedajo, da se sicer načelno strinjamo z levim centrom, s katerim že skoro deset let lojalno sodelujemo, da pa to ne daje prav nikomur pravice, da nas skuša posredno ali neposredno omalovaževati. Živimo v demokratično urejeni državi, kjer si lahko vsaka skupina prosto izbira pot za doseg svojih ciljev, zato se morajo vsi zavedati, da obstajajo še druga politična zavezništva, ki bi lahko bila prav v okoliških občinah učinkovitejša in predvsem popularnejša. *Autek Terčon*

Predavanja o Bližnjem vzhodu

Prejšnjo soboto je časnikar Franc Jeza predaval v Slovenskem kulturnem klubu, ul. Donizetti 3 v Trstu, o konfliktu na Bližnjem vzhodu. Da bi nam osvetlil današnje stanje (vojna med Izraelci in Arabci je namreč le tragična prigoda globljega spora), je posegel v zgodovino. Orisal nam je judovsko preteklost in med drugim številna preganjanja, ki so Jude razgnala po svetu. Omenil je tudi prve zametke zamisli o izraelski narodni državi in potek izvajanja omenjene zamisli. Nazorno je pokazal dejstvo, da so Izraelci s kupovanjem revne palestinske zemlje polagoma izrinili Arabce s tistega ozemlja. Revnejši kmet je kar čez noč zvedel, da je njegov posestnik prodal Izraelcu zemljo in da se mora odseliti.

Predavatelj je zatem podal sliko spopadov, ki so se odvijali na Bližnjem vzhodu. Poudaril je, da ne moremo gledati na izraelsko-

POZIV SEZNAM PADLIH V NARODNOOSVOBODILNI BORBI

Odbor za postavitve spomenika padlim v narodnoosvobodilni borbi iz Škedenja, s Kolonkova in od Sv. Ane (IV. okraja), ki že dalj časa zbira sredstva za ta spomenik, skrbi tudi za sestavo seznama vseh žrtev iz tega okraja. Da ne bi ob postavitvi spomenika nastala pomota, da bi izpustili ime kake žrtve, prosi odbor vso demokratično javnost, da sodeluje pri dokončni sestavi odnosno dopolnilu imenika. Prosimo sorodnike padlih, da nam sporočijo na Odsek za zgodovino — telefonska številka 796.218 — ime in ostale podatke padlih odnosno umrlih v taborišču. Zelo bo koristilo sodelovanje tudi drugih, zlasti za prijavo tistih žrtev, katerih sorodstvo je izumrlo ali se odselilo.

Območje, ki ga zajema akcija za postavitve spomenika, je obširno in obsega ves Škedenj, Sv. Ano, Kolonkovec, Rovte, ter Žavlje in Domjo do meje tržaške občine. V seznam padlih vpisujemo vse, ki so bili rojeni na omenjenem področju ali so na tem področju stanovali v času, ko so odšli v partizane ali so bili odgnani v internacijo.

Prosimo, da sodelujete in telefonirate na št. 796.218 med 9. in 13. uro.

Odbor za postavitve spomenika padlim v NOB iz IV. okraja

arabski spor črno-belo, kajti oba naroda se borita za svoje absolutne pravice. Obenem pa predavatelj vidi rešitev spora brez posredovanja velesil, kajti vsak narod se mora reševati sam (na pr. koroški Slovenci). Arabci in Izraelci bi morali iskati rešitve v pripravljenosti, da se odrečejo svojim fiksnim ide-

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

prireja revijo zborov, ki bo v Kulturnem domu v Trstu v nedeljo, 25. novembra, ob 17. uri.

jam, v navezovanju resničnih človeških stikov (izmenjava mladine, gospodarstvo itd.). Zunanje sile ne predstavljajo živega naroda, v katerem bo konflikt še vedno prisoten kljub formalno sklenjenim pogodbam.

Predavanje je bilo za nas izhodiščna točka za verigo razmišljanj o izredno perečem problemu Bližnjega vzhoda. Morda bi bili bolj sveži za debato, ko bi bilo malo krajše. Zeleli bi še mnogo takih predavanj: objektivnih, informativnih in dojemljivih za našo kulturno stopnjo.

Prihodnjo soboto, 17. novembra, bo na sporedu film z naslovom »PRIVILEGIO«. Začetek ob 19. uri. V nedeljo, 18. novembra, gremo na izlet v Postojnsko jamo. Imamo še nekaj prostorov. *Tanja R.*

SLOVENSKA PROSVETA V TRSTU

bo proslavila

Kmečke upore na Slovenskem

Slovenski oder bo igral tridejanko FRANCA JEZE

ZADNJI POGOVOR

V nedeljo, 18. t.m. ob 17.30

V MARIJINEM DOMU PRI SV. IVANU

V nedeljo, 18. t.m. ob 19. uri

V BORŠTU

O vodenju naravnih parkov

Kulturno združenje »Most« je v soboto, 10. t.m., priredilo v dvorani turistične ustanove v Sosljanu mednarodno študijsko srečanje o vodenju naravnih parkov, torej o temi, ki je izredno aktualna glede na to, da mora deželna uprava izdati izvršilne norme v zvezi z vsedržavnim zakonom, ki ustanavlja rezervate na tržaškem in goriškem Krasu. Priznati je treba, da so prireditelji dosegli velik uspeh tako kar zadeva raven predavanj, kot tudi število poslušavcev.

Srečanje je odprl predsednik združenja dr. Vladimir Vremec, ki je kratko obrazložil namen srečanja, za njim pa je predavatelj in udeležence pozdravil devinsko-nabrežinski župan dr. Legiša. Deželni odbornik za probleme ekologije dr. Mizzau je v svojem govoru poudaril zanimanje deželne uprave za obrav-

navano temo ter naglasil, da bo njegovo odborništvo kmalu predložilo osnutek zakonskih norm v zvezi z izvedbo zakona o kraških rezervatih, zaradi česar bodo izvajanja predavateljev in zaključki študijskega srečanja zelo aktualni.

S svojimi referati so nato nastopili: prof. Poldini s tržaške univerze, dr. Peterlin z ljubljanske univerze, inž. Haubenberger z Dunaja, dr. Vremec iz Trsta, prof. Lokar in prof. Bartole s tržaške univerze in prof. Serrani iz Rima.

Po kosilu, ki ga je za predavatelje in goste priredila devinsko-nabrežinska občinska uprava v Sempolaju, se je razvila živahna razprava. O zaključkih srečanja zomo obširneje pisli prihodnjč.

S TRŽAŠKEGA

MEDNARODNI VIŠJEŠOLSKI ZAVOD V SESLJANU

Svetovna organizacija »United World Colleges« bo na Tržaškem ozemlju v devinsko-nabrežinski občini postavila svoj drugi zavod v Evropi. Gre za višješolski zavod, v katerega se bodo lahko vpisali študentje vsega sveta. Kandidatura, ki jo je predložila deželna Furlanija - Julijska krajina, je skupaj z idejnim osnutkom naletela na soglasen sprejem pri mednarodnem svetu »United World Colleges«, ki je pred kratkim imel kongres v Londonu. Zavod v Sosljanu bi moral biti končan v prihodnjih treh letih, sprejel pa bo lahko od 300 do 350 študentov iz držav Zahodne in Vzhodne Evrope ter iz držav tretjega sveta. Učni jezik bo angleščina, medtem ko bo italijanščina obvezni predmet tako za dijakke, kot tudi za profesorje. Na izbiro pa bodo dijaki imeli še nemščino, francoščino in glavne slovanske jezike.

Tržaški zavod se bo tako pridružil obstoječim trem šolah, ki že delujejo v svetu (St. Donat's v Wellsu, Vancouber v Kanadi in Singapur za azijski jugovzhod). Ob koncu dvoletnega študija bo zavod izdal dijakom maturitetno spričevalo višje srednje šole, katerega bodo priznale pristojne oblasti vseh glavnih držav. Vsi dijaki, ki bodo absolvirali na tej šoli, bodo tako imeli prost vpis na vse glavne univerze. Organizacija »United World Colleges« se naslanja na kakih trideset državnih odborov, katere sestavljajo razne osebnosti s političnega in kulturnega področja. Častni predsednik italijanskega odbora je predsednik Republike Leone.

Pisma uredništvu:

Spoštovano uredništvo,

G. pisatelj Boris Pahor je v zadni številki Novega lista precej izčrpno odgovoril na Vaše vprašanje glede na »Vojno na Bližnjem vzhodu«. Končal je članek v tem smislu. »Judje in Arabci morajo najti miroljuben »modus vivendi« brez zunanjih posredovalcev«. Ali pa je to mogoče? Niti najmanj. Da bi bilo to mogoče, bi morali imeti eni in drugi zvrhano mero prave krščanske ljubezni. Resnica pa je, da ene in druge vodi egoizem, morda bolj Jude, kakor pa Arabce. Zato je potrebno, da imajo nekoga, ki jih brzda in prisili, da se pogodijo. Rusija in Amerika ne delata tega iz ljubezni, ampak zaradi svojih koristi. To pa ne spremeni ničesar na dejstvu. Vendar pa vsi poskusi Judov ustanoviti si domovino in v miru živeti ne bodo uspešni, dokler ne bodo priznali za svojega Mesijo tistega, ki so ga na križ pribili, Jezusa Kristusa. Iz tega pa sledi, da so svetovna dogajanja pogojena tudi od nadnaravnih sil, dobrih in hudobnih, kar je treba vzeti v poštev, če nečemo ostati razočarani v svojih računih.

J. Š

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V okviru mladinskih torkov

GOSTOVANJE MLADINSKEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Ben Minoli - Herbert Grün

VILINČEK Z LUNE

V torek, 20. t. m. ob 15.30.

Opozorjamo na abonmaje predstav SSG v Gorici.

Študentovska stavka v Gorici

V torek dopoldne so študentje goriških srednjih šol, tudi slovenskih, priredili množično in tudi dovolj dobro organizirano stavko. Nad 4.000 dijakov se mi udeležilo pouka. Po osrednjih mestnih ulicah se je razvil protestni sprevod.

Zastopniki stavkajoče dijaške mladine so bili sprejeti pri predsedniku pokrajine in pri šolskem skrbniku. Izročili so svoje zahteve, ki so popolnoma upravičene. Ker jih pristojne oblasti niso prej sprejele, je nujno prišlo do stavke.

Dijaki so predložili predvsem zahtevo po ureditvi študentovske menze v mestnem središču. Veliko je namreč število mladine, ki prihaja iz sosednih krajev v goriške šole. Mnogi imajo pouk tudi popoldne. V opoldanskih urah se nimajo kam zateči, ali pa brez kosila otepajo kos kruha na kaki ulični klopi in čakajo na popoldanski pouk ali večedni prevoz domov.

Zato je nujno potrebno, da dežela, pokrajina in občina poskrbijo, da se ustanovi in uredi primerna dijaška kuhinja z menzo in še kako dvoranico poleg za odpočitek in študij.

Pripominjamo, da smo take dnevne dijaške ustanove, izven zavodov, v Gorici poznali že pred prvo svetovno vojno. V današnji potrošniški družbi pa morajo dijaki za take menze šele protestirati.

CVETKA NA GROB

Obiskovalci goriškega pokopališča so se letos z začudenjem in žalostjo ustavljali ob grobu našega skladatelja Mirka Fileja.

Na črnem nagrobnem kamnu profesorja Fileja, ki je vse svoje moči posvetil slovenski besedi in pesmi, je vklesan samo italijanski napis.

Ustavljali so se ob grobu naši ljudje in marsikatera trpka je padla na račun naših društev, češ kako je mogoče, da smo kaj takega dopustili.

Te besede je upravičeno napisala v Kat. glas bivša pevka zbor »Lojze Bratuž«.

Mi pa dostavljamo še pripombo, da isti ljudje, ki jemljejo še po smrti slovenstvo našemu kulturnemu ustvarjalcu, segajo z dolgimi prsti po slovenskih ustanovah, ki so jih gradili naši možje, s pokojnikom vred, za cenno osebnih žrtev in krvi.

Druga zadeva so pa prevozi dijakov iz okoliških vasi v mesto. Za slovenske dijakke so posebno nerodne avtobusne vožnje iz Števerjana in Oslavja v Gorico. Dijaki čakajo na postajališčih, avtobus privozi, a odpelje kar mimo gruče premrzlih dijakov, ker je voz prenatrpan. Vsaj tako se izgovarjajo šoferji.

Morda imajo prav, najbrže pa ne, ker dijaki zamujajo pouk ali pa sploh ne gredo tisti dan v šolo. Upravičena je torej njihova zahteva, naj se število avtobusov na takih progah pomnoži in naj se kot za delavce tudi za dijakke poskrbi primeren urnik in urejena možnost prevozov tudi na progah zasebnih družb.

—o—

Števerjan

FARNO ŽIVLJENJE

Kot že druga leta, tako so se števerjanski farani tudi letos na zahvalno nedeljo zbrali v cerkvi, da se zahvalijo za dober letošnji pridelek. Pred cerkvijo je bil nato blagoslov poljedelskih strojev in motornih vozil.

Po cerkvenih opravilih je bilo v župnijskem domu nagrajevanje zmagovalcev na 5. športnem tednu. Nastopil je tudi godbeni kvintet iz Radomelj.

Od sobote 17. dalje do nedelje 25. novembra bomo imeli misijonski teden. Zadnji misijon v Števerjanu je bil leta 1928. Duhovna obnova je torej res potrebna.

Pevma

V ZADNJE SLOVO

V torek smo zvonili k pogrebu našega najstarejšega farana. Ta je bil 81 let stari Anton Gravner z Borjača na Oslavju. Do zadnjega je bil še pri krepkem zdravju. V pone-deljek zjutraj pa je na domu nenadoma umrl.

Ob velikem spremljanju domačinov smo našega obče spoštovanega možaka pokopali na domačem pokopališču.

ŠOLSKO OBVESTILO

Ravnateljstvo gimnazije-liceja »Primož Trubar« v Gorici sporoča, da bo v nedeljo, 18. novembra 1973, roditeljski sestanek. Sestanek bo v risalnici učiteljišča v ulici Croce, 3 ob 10. uri.

Starši dijakov in njihovi namestniki so vabljeni, da se sestanka udeležijo.

KNJIŽEVNI JUBILEJ

Goriška Mohorjeva družba vstopa v svojo drugo petdesetletje. Čuti, da ji še vedno pripada posebna vloga in mesto v zgodovinskem razvoju slovenske manjšine v Italiji. V čem pa je to njeno današnje poslanstvo?

Ako pozorno presojamo prostorne in časovne okoliščine, v katerih živi naša narodna skupnost v Italiji, in jih soočamo z nameni, ki so lastni Mohorjevi družbi, bi lahko označili današnje in prihodnje poslanstvo GMD v naslednjih nalogah:

1. Goriška Mohorjeva naj budi med zamejskimi Slovenci, ki tudi zapadajo v potrošniško mentaliteto, čut za duhovne vrednote, ki so osnova, bistvo in vsebina resničnega človekovega dostojanstva;

2. Ob usodnem razkolu našega ljudstva v

tabora levo in desno usmerjenih Slovencev in ob pogubonosni strankarski razbitosti naj GMD stalno išče to, kar vse družbi, stične točke, ter naj na vsenarodni širini oznanja strpnost, vzajemnost in narodno slogo;

3. Budi in vzgaja naj novi rod narodnih delavcev in umskih ustvarjalcev. Na široko naj jim odpira vrata v pristno slovenski duhovni svet, vabi naj jih k odgovornemu sodelovanju, nudi naj jim vsako možnost, da razvijajo svoje srčne in umske sposobnosti.

V znamenju teh smernic napisane mohorjevke, ki jih bo Mohorjeva leto za letom pošiljala v naše domove, od vrat do vrat, bodo nesporno prispevale k dvigu našega človeka in k resnični blaginji slovenskega narodnega občestva v zamejstvu.

R. K.

Boris Pahor v francoščini

Revija *Esprit*, ki jo je ustanovil znani personalist Emmanuel Mounier in ki je zdaj pod vodstvom Jean-Marie Domenacha ena izmed vodilnih sodobnih revij, je v svoji oktobrski številki objavila daljši odlomek iz Pahorjeve *Nekropole*. V tem delu, ki ga je pred leti izdala družba Obzorja v Mariboru, avtor na izviren način podaja vtise iz taboriščnega sveta, tako da ob priložnosti povojnega obiska taborišča Natzweiler v Vogezih vnese v ozračje, ki ga obkroža, tudi druge spominske podobe. Zato je tudi francoski urednik naslovil odlomek *Retour à Natzweiler*, to je *Vrnitev v Natzweiler*. V uvodnih besedah je bralec razloženo, da je avtor spisa slovenski pisatelj iz Trsta, ki se je s svojimi deli uvrstil na pomembno mesto v sodobni slovenski književnosti. O odlomku samem pa pravi urednik, da se pisatelj pogloblja v »kraljestvo nič«, v katerem človeški in naravni svet izgubljata vsak smisel.

Prevajalec Jean Vincenot, ki je bil pred leti lektor za francoski jezik v Ljubljani, je dostojno pofrancosil Pahorjevo prozo, ni pa se mu vedno posrečilo ujeti pravega ritma, saj so večkrat ravno stavki, ki so na videz zelo preprosti, najtrši oreh za prevajalca.

Če še omenimo, da je revija dala Pahorjev odlomek na prvo mesto, to se pravi takoj za odmevom na čilske dogodke, potem lahko z zadovoljstvom zabeležimo uspeh našega pisatelja, saj je njegov uspeh tudi naš uspeh, ker dokazuje, kak-

šna je naša kulturna raven v Trstu. Pri tem velja omeniti, da je doživel pariško potrditev tisti Boris Pahor, ki naj bi bil po avantgardnih cenitvah v Sloveniji in tudi pri nas staromodni! Avtorju želimo, da bi prevodu odlomka sledil še prevod cele knjige!

SARTROVA REVIJA O ZATIRANIH NARODIH

Sartrova revija TEMPS MODERNES je izšla na petstotih straneh (trojna številka) in je v celoti posvečena narodom, ki v Franciji nimajo pravice do svoje identitete. Številne pomembne osebnosti so prispevale svoje študije za to knjigo, izid katere je pravicato revolucionarno dejanje. Že ob procesu v

Burgosu, ko je šlo za baskovske obsojence, je bil viden pri Sartru razločen premik, v uvodu, ki ga je napisal knjigi Gisele Halimi, se je odločal za narodni boj, obenem pa ugotavljal, da se Baski ne morejo boriti proti Francu v španski komunistični partiji, ker jim ne gre samo za razredni boj. Kakor je videti, je Sartre zdaj spoznal, da Francija v imenu enotnosti francoske kulture zatira Baske, Okcitanke, Katalonce, Alzačane, Bretonce. Ta novi poseg tako ugledne francoske revije prav gotovo ne bo ostal brez odmeva in upati je, da se bo javno mnenje v Franciji nazadnje le spoprijelo s tako važnim vprašanjem, kakršno je narodna samostojnost.

Kot smo že poročali, je knjigo o prepovedanih narodih izdal v Italiji Sergio Salvi. Zdjaj so mu sle dile *TEMPS MODERNES*, kar dokazuje, da je nacionalni problem v Evropi vse prej kot rešen in da ima kulturna zahodna Evropa še precej nekulturne tradicije, ki se je mora rešiti.

»Kratka zgodovina starejšega slovenskega slovstva« Ivana Grafenauerja

Mohorjeva družba v Celju je izdala v lepi in elegantni tiskarski opremi knjigo Ivana Grafenauerja »Kratka zgodovina starejšega slovenskega slovstva«, ki jo je uredil avtorjev sin, znani zgodovinar Bogo Grafenauer. Iz njegovega uvoda zvemo, kako čudno in razgibano usodo je doživljal rokopis te knjige. Namenjen je bil kot učbenik gimnazijcem, vendar so ga uradni kritiki učbenikov pred vojno — in sicer sredi tridesetih let — odklonili oziroma zahtevali take popravke, ki jih Ivan Grafenauer ni hotel in ni mogel napraviti. Ponovno je prišel rokopis v poštev za natis kot učbenik leta 1948, a je bil spet odklonjen, ker baje ideološko ni odgovarjal, čeprav so avtorja povabili, naj da delo v natis. »Sklep, naj se delo ne tiska za šolske namene ne tako ne drugače, je bil storjen kar med referenti na ministrstvu«, piše Bogo Grafenauer. Poleg tega se je izgubila sled za obema predloženima rokopisnima izvodoma. Avtor je na srečo ohranil tretjega in se je po spoznanju — doseženem po tem molku — da »Kratka zgodovina starejšega slovenskega slovstva« ne bo prišla kot učni pomočnik v roke slovenskih srednješolcev, do konca življenja nadejal, da bi mogel to sintezo obdobja, na katerem je delal največ med slovenskimi literarnimi zgodovinarji, ... objaviti drugje. Okrog leta 1955 je rokopis s takšnim namenom še nekaj malega popravil ... Misli je na objavo pri Mohorjevi ... Tako je delo pričakalo avtorjevo smrt in 1965 sva ga z materjo res predložila uredništvu Mohorjeve, ki se je 1971 odločila na

podlagi ocen Viktorja Smoleja in zdaj že pokojnega Jakoba Solarja, da bo knjigo izdala.

Knjiga s tako burno zgodovino, napisana že pred 40 leti, leži torej zdaj pred nami v res dostojni obliki, tudi bogato ilustrirana. Vanjo je zajel profesor Ivan Grafenauer zgodovino slovenskega slovstva od začetka pa do Antona Vodnika.

Nemogoče je na kratko povedati, kakšno bogastvo v obliki rezultatov dolgoletnih študij, analiz in razmišljanj predstavlja to delo. Kar iskri se od idej in globokoumnih spoznanj ter intuicij. Bilo je najboljšo, kar je bilo dotlej napisano o starejšem slovenskem slovstvu, polno novih odkritij, tako da je nujno naletelo na odpor konservativnih cenzorjev. Seveda je tudi nekaj avtorjevih trditev, medtem, že zastarelo, vendar pa je takih trditev sorazmerno malo — najdemo jih med drugim pri tolmachenju nastanka raznih slovenskih ljudskih pesmi — a še tako koristno služijo kot spodbuda k nadaljnjemu raziskovanju. Ivan Grafenauer je bil tudi tisti, ki je v nasprotju z najbolj avtoritetnimi predstavniki tedanje slavistike trdil, da so freisinški spomeniki 200 let starejši, kot pa so jih oni cenili, in izkazalo se je, da je imel prav.

Knjiga, ki se bere napeto kot roman in je neobhodno potrebna ne le vsakemu profesorju slovenskega slovstva, ampak tudi vsakemu dijaku ter je zaradi svoje pomembnosti in elegantne opreme tudi zelo primerna kot darilo, je dopolnjena z obširnimi življenjepisi Ivana Grafenauerja izpod peresa njegovega sina, z mnogimi fotografijami. Ta življenjepis nam razgrinja zanimivo ozadje takratnega literarnega in političnega delovanja med Slovenci ter je tudi hkrati poglavje slovenske kulturne in politične zgodovine. Mohorjevi družbi in Bogotu Grafenauerju moramo biti hvaležni, da sta objavila to delo.

ZAPLETEN NOTRANJI POLOŽAJ

(Nadaljevanje s 3. strani)

govem mnenju, ustvarili pogoje za dejanski izhod iz gospodarske krize in zlasti za obnovo celotne proizvodnje.

O vseh teh problemih bodo razpravljali na seji vlade, ki je predvidena za ta teden, hkrati pa se že pripravlja sestanek vodstev vseh levosredinskih strank, ki bo predvidoma po upravnih volitvah z dne 18. novembra.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA IZOBRAŽENCEV je imelo pretekli ponedeljek na sporedu predstavitev nove knjige, ki jo je izdala te dni Mladika, namreč Manzonijskih »Svetih himen«. Prevajalec sam, prof. Vinko Beličič, je posredoval nekaj zanimivih misli, kaj ga je nagnilo k temu, da je začel prevajati pesmi. Iz spoštovanja do pesnika, čigar stoletnice se letos spominja kulturni svet, so se tudi slovenski katoličani želeli dati Slovencem Manzonijska in ga nekako bolj sodobno prikazati. Večer je bil zelo lep, udeležba precejšnja in je tako večer dosegel svoj namen. Aleksij Pregarc je recitiral odlomek iz tega teksta in to najprej v italijanščini, nato pa v slovenskem prevodu.

Prihodnji ponedeljek, to je 19. t.m., bo govoril dr. Luis Kisovec »O srečanjih na mirovni konferenci po prvi svetovni vojni«. Približal nam bo ljudi in razmere, ki so tedaj vladale na konferenci, katere se je on sam udeležil.

Kongres evropskih manjšin

Tržaška pokrajinska uprava bo konec maja prihodnjega leta priredila v Trstu kongres evropskih manjšin. V tej zvezi se je začel danes (četrtek) v prostorih hotela ENALC v nabrežinskem Bregu pripravljalni sestanek, ki bo trajal tri dni in na katerem bodo določili spored bližnjega kongresa.

Ob tej priložnosti se nam zdi potrebno, da pojasnimo, kako se jep orodila zamisel o tem kongresu, ki je vsekakor, kot vse kaže, zadal širše dimenzije, kot je bilo prvotno mišljeno. Sklep o kongresu je dejansko posledica izvajanj predstavnikov Slovenske skupnosti med razgovori levosredinskih strank leta 1970 za sestavo nove večine v tržaškem pokrajinskem svetu. Tedaj je sedanji predsednik pokrajine dr. Zanetti glede na dokument, ki so ga predložili zastopniki Slovenske skupno-

sti in ki je obravnaval slovenska manjšinska vprašanja, predlagal, naj bi o tej problematiki razpravljali na posebnem kongresu, češ da je nujno potrebna predvsem znanstvena obdelava določenih manjšinskih vprašanj. Ker so se s tem predlogom strinjala odposlanstva vseh strank, je sporazum o sestavi nove večine v pokrajinskem svetu predvideval tudi, da se priredi kongres o manjšinskih vprašanjih, pri čemer je bilo mišljeno predvsem stanje slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Kot smo že napisali, se te dni pripravlja kongres ali konferenca evropskih manjšin. Doslej nam sicer ni znano, kakšen bo natančni program kongresa. Želeli pa bi, da bi se prvotna zamisel ne izvotlila, temveč da bi na kongresu imela svojo težo predvsem problematika naše manjšine.

ŠPORT

XIII. Slovenske športne igre

Prejšnji teden so se zaključile letošnje športne igre. Novost letošnje izvedbe je bila predvsem v organizaciji. Celotno ozemlje je bilo razdeljeno na štiri področja, in sicer: goriško, zahodno kraško, vzhodno kraško in tržaško-brežansko področje. S to porazdelitvijo zlasti organizacijskega in tehničnega dela, je ZSSDI skušala preveriti dejanske sposobnosti posameznih društev. Po našem mnenju, kot je tudi poudaril predsednik Pavietič, je bil ta poizkus povsem pozitiven. Tokrat so nas zlasti presenetili Goričani, ki so nastopili s kar 14 društvi in dosegli tudi več dobrih uvrstitev. Na Tržaškem niso letošnje igre dosegle tiste popularnosti, ki smo je bili vajeni v prejšnjih letih, kar je tudi razumljivo, saj so tržaške ekipe zaposlene skozi vse leto z različnimi prvenstvi in jih torej tako tekmovanje ne navdušuje več, kot se je to dogajalo v začetku našega športnega udejstvovanja. Opazili pa smo, da so zlasti mlajša društva posegla v boj za točke z vsem elanom in predvsem z mlajšimi in najmlajšimi silami. Tu je treba omeniti predvsem Kontovel, ki se je le po par letih obstoja razvil v aktivno društvo z velikim številom mladine. Poleg Kontovela srečamo na prvih mestih še Kras, ki je zlasti v namiznem tenisu prava velesila, in Polet, ki je s svojo tradicijo in odlično organizacijo lahko za zgled marsikomu. Taborniki RMV, čeprav se agonistično ne ukvarjajo s športom, so ponovno pokazali, da resna organizacija in lepo število mladine lahko nadoknadi tudi specifične priprave v posameznih panogah.

Od 14 panog je morda letos najslabše uspešno tekmovanje v atletiki; to pa predvsem zaradi slabega vremena v obeh dneh tekmovanja in pa zlasti, ker je na žalost prav »kraljica športa« pri nas zelo zanemarjena.

Naj ob koncu omenimo še zmagovita društva v posameznih disciplinah in po kategorijah. Med moškimi je zmagal Polet pred Adrio in RMV; med ženskami Kras pred Poletom in Slogo; med mladinci pa Polet pred Krasom in RMV. Na

skupni lestvici pa vodi Kras pred Poletom in Adrio.

ODBOJKA - Ženska B liga

BOR - BRIANTEA (Como) 3:1 (15:5, 15:11, 5:11, 15:9)

Preteklo soboto se je pričelo žesko prvenstvo B lige, kjer letos nastopa le ena slovenska ekipa, in sicer Bor. Po odhodu lepega števila veterank se je trener Drasič znašel pred novimi problemi, ki jih je moral čimprej rešiti. Predvsem je šlo za pozitivno vključitev mlajših v prvo ekipo. Po nekaterih predprvenstvenih tekmah, kjer niso borovke preveč navdušile, pa so nam naša dekleta na prvi prvenstveni tekmi pripravila prijetno presenečenje. Poleg tega, da so osvojile prepričljivo zmago, so pokazale tudi lepo skupno igro in predvsem niso toliko grešile, kot še pred nedavnim. Servisi so bili točni, podaje dobre in obramba skoraj odlična, zlasti glede na izkušnje igralk. Napad je kot po navadi bil precej udaren, kar je vedno predstavljalo najboljšo karto »plaviv«. Torej sobotni nastop je bil vsekakor pozitiven in nas je navdal z upanjem, da se bo negativna serija izpadov iz B lige končno končala. Vedeti namreč moramo, da so nas v zadnjih treh prvenstvih zaporedoma zapustile ekipe Zarje, Sokola in Brega, tako da smo od štirih predstavnikov v B ligi prišli le do onega samega. Igra se je odvijala skoraj enostransko v korist Tržačank, ki so stalno držale v šahu nasprotnice. Edino v tretjem setu so si naša dekleta (kot je to že navada) dovolila kratek odmor in s tem omilile poraz gostov. Vendar pa je to zlasti pri ženskah skoro normalno, zlasti ko si v začetku zbirajo točke s preveliko lahkoto.

Moška C liga:

DELL'ACQUA - KRAS 3-2 (15:9, 13:15, 15:7, 8:15, 15:2)

V prvem kolu tretje moške lige je Kras gostoval pri tmem favoritu tega prvenstva. Zato so

se odgovorni predstavniki Krasa upravičeno bali, da bodo njihovi varovanci doživeli pekoč poraz, zlasti ker so pričeli zelo pozno s pripravami. Rdeči pa so v Trevisu zaigrali res izredno. Nova igralca sta se dobro vključila in trener-igralca Zivec je že v tej tekmi dokazal, da drži ekipo dobro v svojih rokah. Tekma je bila vsekoli negotova in ekipi sta se vrstili v prednosti in v osvajanju setov. Pred zadnjim nizom pri stanju 2-2 se je številna domača publika že zbalah najhujšega in zato so s svojim hrupnim in včasih tudi nesramnim navijanjem skušali prispevati k zmagi domačinov. To jim je tudi uspelo, saj so se naši fantje precej zmedli in položili orožje skoro brez boja.

ketna

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

France Bevk - Boris Grabnar
KAPLAN MARTIN ČEDERMAC
(Dramatizacija)

Scena: EDVARD ZAJEC

Kostumi: MARIJA VIDAU

Glasba: IVAN MIGNOZZI

Režija: MARIO URŠIČ

V petek, 23. novembra ob 21. uri Abonma Red A
premierski

Po premieri slovesnost ob štiridesetletnici gledališkega dela dramskega igralca Štaneta Raztresena.

—o—

Iz Goriške

Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici bo priredila letošnjo

CECILIJANKO

v soboto, 17. novembra, ob 21. uri in v nedeljo, 18. novembra, ob 16. uri.

Nastopilo bo več pevskih zborov iz naše dežele in eden tudi iz Slovenije. Prireditev bo v Katoliškem domu v Gorici.

F.J. - 156

SMRT V POMLADI

Šli so naprej. Hodili so hitro, kolikor so mogli v temi in po gozdu brez steze. Začelo je gošče snežiti, toda to so opazili le na kakih čistinah in jasad, preko katerih so šli, v gozdu pa je bilo temno in so snežinke le čutili, ko so jim sedale na lice in se nabirale v belo plast na rokavih in kapah. Na tleh se je sneg počasi nabiral, a pobočje je postajalo spolzko od njega.

Hodili so molče, slišati je bilo le sopenje in včasih je rahlo zastokal ranjenec, ki sta ga dva partizana podpirala pod pazduho. Od časa do časa so se menjali. Nenadno pa je nastalo začetno glasno govorjenje. Vsi so se ozrli, a so šli naprej. Tedaj je prišlo od zadaj sporočilo: »Manjka Zrd! Daj naprej!»

»Manjka Zrd! Daj naprej!« je sporočil Tine naprej. Zrd, saj to je tisti tenki, visoki partizan, s katerim se je pogovarjal pred bojem in še med bojem, tisti, ki je hotel »kupiti« čevlje od kakega Laha. Kje je ostal?

Od spredaj je prišlo povelje: »Stoj!« Ostali so na mestu. Slišati je bilo le šumenje snežink, ki so mehko sedale na smrečje.

Iz teme se je prikazala postava.

»Kdo je zadnji videl Žrda?« Bil je komandantov glas.

Močali so.

»Videl sem ga malo pred bojem,« je rekel nekdo. »Pravzaprav sem ga bolj slišal kot videl.«

»Pa drugi?«

»Ležal je blizu mene,« je rekel Tine.

»Kje je bilo to?«

»Na ovinku. Prav na sredi ovinka.«

»Treba ga je najti. Preštejte se še enkrat, da ni kake pomote!«

Slišati je bilo polglasno štetje, ki je šlo po vrsti in se oddaljilo v temo. Kmalu je prišlo spet nazaj.

»Žrda res ni.«

»Moramo ga iti iskat. Morda je ranjen,« je tekel komandant.

»Čudno, da ni poklical.«

»Lahko, da je izgubil zavest. Lahko tudi, da je padel. Trije naj se javijo v patrolo, ki ga bo ša iskat. No, štirje. Dva, da ga bosta nesla; če bo treba, dva pa za kritje.«

Od nekod iz teme se je vzela senca. »Jaz grem!«

Tine je prepoznal Sovin glas.

Javil se je še eden. In še eden. Tedaj je rekel Tine: »Tudi jaz grem!« in se postavil k onim trem.

Nihče ni ničesar pripomnil, čeprav je pričakoval, da bo kdo kaj rekel o njegovem novinstvu. Mogoče ga niso v temi niti prepoznali. Zdaj so bili že vsi enaki, obrisi s puškami oboženih v trdi temi, in besede, izrečene komaj polglasno v šum padajočega snega.

»Šli bomo počasi naprej, da ne bomo tu prezebali. A če bomo slišali streljanje, bom poslal pomoč,« je rekel poveljnik. »Našli nas boste v smeri proti Hrastovju. A ne mudite se, ker bodo Italijani jutri gotovo napravili nov velik pogon in podnevi si bodo upali tudi v gozd.«

»Prav,« je rekel Sova in so šli. Mimo njih se je začela vrsta partizanov spet pomikati nazgor.

Šli so po temni sledi, ki so jo bili shodili v rahlo belino, ki je komaj prepregla tla, kjer so bila ravnejša.

Kmalu so zavohali dim gorečih tovornjakov in takoj nato so zagledali tudi sij ognja. Iz daljave pa je bilo slišati kričanje.

Previdno so šli dalje. Sova jim je šepetaje naročil naj se drže narazen in se čimbolj krijejo za drevesi. Sij požara na cesti je pregnal pravo temo iz gozda. Zdaj je bilo možno razločiti vsak grm. Ozirali so se, da bi zagledali kje težečega ali slonečega Žrda, a zamani. (Da je)

15 | Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ
IZTOK ŠUŠTERŠIČ

»Zakaj?« je vprašal Rajko. Presedel se je, ko da ga kaj zbada.

»Želel bi, da si ga odpnete,« je rekel tovariš. Rajko je togo sedel; dolgo se ni premaknil.

»No, Rajko,« ga je vzpodbudil ravnatelj, »ustrezi tovariševi želji.«

Rajko si je počasi odpel vse štiri gumbе dežnega pla-

šča. »Torej,« je rekel ravnatelj samozavestno, »vratar doma potrjuje, da je bil sinoči Rajko Slemšek doma.«

Tovariš je povzel ton ravnateljevega glasu:

»Lahko da potrjuje. Ampak, veste, tovariš ravnatelj, vsa ka hiša ima več vrat, takih ali drugačnih, in pri vseh ne sedijo vratarji. No, pustimo to! Tovariš Slemšek, bi si hoteli odpeti površnik?«

»No, malo razgrnite plašč!« je revsnil tovariš. Rajko je tako počasi kot prej privihal robova. Tovarišev obraz se je spremenil; bila je podoba, ko da se hoče nasmehiti, a da se nasmeh ne posreči. »Tovariš Slemšek,« je vedro zmagovito rekel tovariš, »mati vam slabo šiva gumbel! Res srednji gumb pri Rajkovem sukniču je manjkal.«

»Sem, tovariš ravnatelj!«

»Bil si! Raj... Kaj si vendar počel tam?«

»Tovariš ravnatelj, s kijiči nimam zveze,« je rekel Rajko.

»To ti lahko verjamemo, boš rekel, kajne,« je glasno govoril ravnatelj, »zakaj znano je, da ne lažeš!«

»Tovariš ravnatelj, zlagal sem se, da sem bil doma,« je

30. Naposled je tovariš potegnili iz žepa gumb. Bil je natanko takšen, kakršen je manjkal Rajku.

»Je to vaš gumb, Slemšek?«

»Lahko bi bil,« je dejal Rajko.

»Rajko, si bil sinoči tam?« Oba moža sta se pripravila na dolg, mučen molk. Rajko pa je dokaj hitro odgovoril:

dajal Rajko.

»To je drugače.«

Ravnatelj je vprašal: »Poznaš Ločnika?«

»Ne poznate nikogar s tem imenom.«

»Poznate morda Džokija?« je vprašal tovariš.

»Džokija poznam,« je pritrtil Rajko.